

Kun. JURGIS AMBROZIEJUS PABRĖŽA

Kretingos pranciškonų vienuolyno kapinėse stovi kukli koplytėlė antkapis, pastatytas ant kun. Jurgio A. Pabrėžos kapo. Jis buvo didis žmogus ir tai daugeliu atžvilgiu. Jis vertas daug puiškesnio paminklo, net altorių garbės - šventojo vardo.

Jis vienas daugiau lietuviškai (žemaitiškai) parašė negu visi XIXa. lietuviai rašytojai kartu. Prie jo gali gretintis tik S. Daukantas.

Jis vienas geriausių XIXa. pamokslininkų. Paliko 7 tomus pamokslų, kurie sudaro daugiau kaip 3000 lapų. Jo pamokslai originalūs, "pabrėžiški". Juose užrašyti to meto žemaičių papročiai, kurie svarbūs ir mokslo žmonėms. Jis sakydavo pamokslus visoj Žemaitijoj ir net Prūsų Lietuvoj. "Žmonės jo pamokslų, kaip kokio apaštalo, su didžiausia atida klausė ir nemažai gavo išganingo pelno", sako vysk. M. Valančius savo Žemaičių Vyskupystėje, p. 159.

Kun. J. A. Pabrėža parašė ir šiaip dvasinio turinio raštų. Jų V. Biržiška žino apie 16. Jis buvo įdomus, originalus poetas. Jo eilėraščiai plito žmonėse nuorašais ir išliko iki mūsų dienų. Plačiai žinomos jo eilės, "Apie pypkininką" ir "Esu sau žmogelis". Šis eilėraštis baigiasi tokiu posmu:

Visad linksmas esu, ar ariu ar sėju,

Prašau, Dieve, būk ir toliau mano geradėju.

Bet labiausiai kun. Pabrėža garsus kaip botanikas. Jis pirmasis ir žymus Lietuvos augmenijos, o ypač jos žolių tyrinėtojas. Botanikos žinias jis gavo Vilniaus universiteto medicinos fakultete. Pabrėža augalus ir žoles pirmiausia rinko, o surinktus rušiuavo, aprašė, nustatė jiems lietuviškus vardus. Augalų ir žolių aprašymus suskirstydavo į atskiras knygas, kurių paloko 25. Jos apėmė 5000 psl. Gaila, kad jo herbariumo-augalų ir žolių rinkinio neišliko tik nedidelė dalis.

Pabrėža gimė Večių sodžiuje, Lenkimų parapijoje, Skuodo valsčiuje, neturtingų bajorų šeimoje 1771 m. sausio 14 d.

Jau paaugęs berniukas lankė Kretingos parapiinę mokyklą ir gimnaziją, kur mokėsi 6 m. Vilniaus Vyriausioje Mokykloje klausė istorijos, anatomijos, botanikos, chemijos, chirurgijos, fizikos, teologijos ir šv. Rašto paskaitų. Dalyvavo Kosčiuškos sukilime, bet, jam nepasibaigus, įstojo į Varnių seminariją. 1796 m. vasario 16 d. išventintas kunigu. Ilgai įvairiose parapijose vikaravęs ir altarista pabuvēs, 1816 m. įstojo į Kretingos pranciškonų vienuolyną, kur gavo Ambroziejaus vardą. Žmonės "jį taip už šventą laikė, jog tik vienas jo pasirodymas draudžia žmones nuo pikto ir veda ant gero" (vysk. M. Valančius). Senatvės ligų nukamuotas, mirė Kretingoje 1849 m. lapkričio 11 d.

Ligi paskutinių laikų daug kas apie jo kapą keliais ėjo, darė įžadus ir sulaukė ypatingų Dievo malonių.

Kuo pasižymėjo kun. Jurgis A. Pabrėža, žmonių laikytas šventuoju?

Atsimintina tiesa. Niekas nėra taip gyvas, kaip miręs šventasis "Teisingasis žydės kaip palmė, augs kaip Libano kedras"

(Ps. 91, 13)

Pasiryžimas. Melsiuos, kad lietuvių tauta sulauktų daugiau šventųjų ir oficialiai tokiais Bažnyčios paskelbtų.

Kun. Dr. Jonas Gutauskas. "Krikščionybė Lietuvoje"

JAV 1978m.

(psl. 38-40)